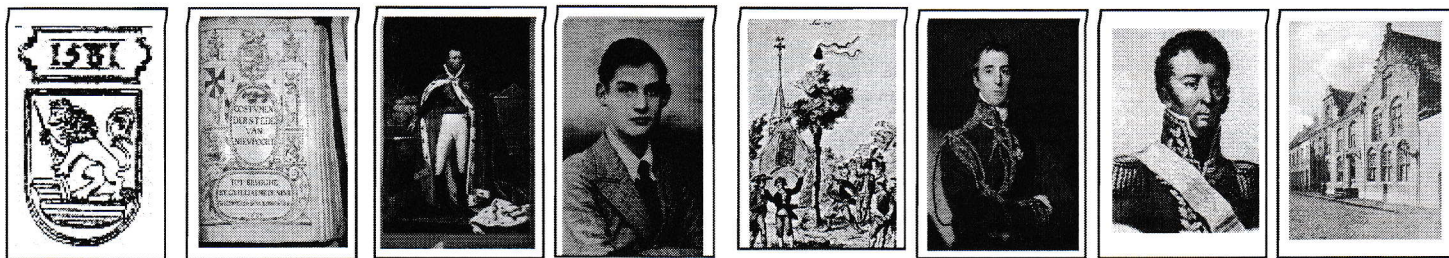

Elck zegg'het voorts

Nieuwpoortse archiefkrant

Verschijnt viermaandelijks - jaargang 4 - nr. 1 - november 2011

Editoriaal

In het eerste nummer van deze vierde jaargang hebben we het over enkele wetten die in 1240 golden op het platteland, rondom Nieuwpoort.

We vonden een persoonlijke brief van de nieuwe koning Willem I aan de hertog van Wellington, die gevolgen heeft gehad voor de rol die Nieuwpoort toebedeeld werd vanaf 1820.

Aan een heel speciaal gebouw in Nieuwpoort hebben we wat uitvoeriger aandacht besteed. Na zes eeuwen geschiedenis bleef de vernieuwbouw ervan gelukkig beperkt.

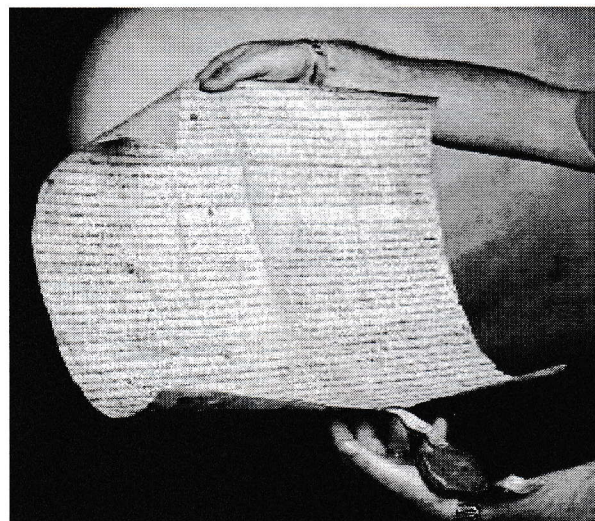
L. Filliaert stelt een dagboek voor van zijn jong gestorven oom : Wilfried Filliaert. In een eerste aflevering lezen wij zijn observaties van de eerste veertien dagen van de oorlog in 1940 te Nieuwpoort.

H. Boydens las enkele brieven uit het archief, van onfortuinlijke vluchtelingen voor de terreur van de prille Franse republiek. Hij somt enkele gedeporteerde geestelijken op in die nasleep.

In een kort tijdsbestek zijn een viertal boeken verschenen, die van heel dichtbij met Nieuwpoort te maken hebben. Ze zijn van een heel uiteenlopend genre: een heruitgave van een poortersboek, een menselijk document, een stripverhaal en nog een fotoboek. Wij nodigen u daarvoor uit samen met L. Filliaert en W. Lelièvre.

G. Demerre

Geschiedenis

WETTEN ANNO 1240

Het platteland van de Kasselrije Veurne omsloot bijna drie kwart van de *Steide Nieuport*.

Net zoals Nieuwpoort haar wetten kreeg met de keure van 1163, had dat platteland met *Sancti-Georgii, Ramscapelle, Oost-Dunekerke* ... met nog 47 parochies, plus 14 kleine enclaves ook haar keure vanaf 1240.

De rechten, plichten, tarieven en wetten leken zeer sterk op wat de steden als Nieuwpoort, Diksmuide en Veurne hadden gekregen. Het gezag over de Kasselrije Veurne werd uitgeoefend vanuit het landshuis te Veurne, met aan de leiding een landhouder van de commune en een landhouder van de wet. Een raad van keurheren vormde de uitvoerende en lage rechterlijke macht.

Vanuit dat orgaan werden hoofdmannen per parochie aangeduid.

Laten we ons even verplaatsen tot in de 13e eeuw en brengen we enkele wetten nauwkeuriger onder

de aandacht:

(vertaald en ingekort)

Art. 8 Wie beschuldigd wordt van moord, mag zich verdedigen en zijn onschuld eventueel bewijzen door de getuigenis van minstens vijf keurheren. Als men dat niet kan wordt men onthoofd en de eigendommen vervallen aan de graaf.

Art. 16 Als men overtuigd is dat iemand een vuistslag heeft toegebracht, of bij de haren heeft getrokken : dan moet die drie pond betalen aan de graaf en twintig sol (= één pond) aan het slachtoffer.

Art. 22 Wie van nachtelijke brandstichting wordt beschuldigd en zich niet kan vrijpleiten door de getuigenis van minstens vijf keurheren, wordt opgehangen, nadat de schade betaald is als er een klacht werd ingediend.

Art. 28 Wie tumult heeft veroorzaakt in de kerk (kerckstorm), moet aan de graaf twintig pond betalen.

Art. 31 Wie een wapen draagt binnen in de kerk, moet aan de graaf drie pond betalen ; wanneer met dat wapen bedreigd wordt is de boete zes pond.

Art. 66 Wanneer iemand van binnen de keure (Veurne-Ambacht) aangevallen wordt door een vreemde, en iemand anders van binnen de keure komt ter hulp ... dan gaat die helper vrijuit.

Art. 85 Wie betrapt wordt op diefstal, op de weg, bij een handelaar of iemand anders, wordt gehangen.

Art. 87 Als iemand beschuldigd wordt om een vrouw te hebben overweldigd, moet hij aangehouden worden. Wanneer men beiden vindt, plaatst men ze de derde dag naast elkaar: de vrouw vergezeld van haar ouders. Als de vrouw akkoord is, gaat de man vrijuit en moeten ze trouwen. Als de vrouw niet akkoord is wordt hij berecht. Verschijnt hij niet bij de eerste sommatie, dan is hij schuldig.

Naar de Coutumes de la Chatellenie de Furnes

G. Demerre

NIEUWPOORT 1815

Op 29 maart 1814 heeft Napoleon Parijs verlaten. Hij krijgt verplicht verblijf op Elba.

Het Franse garnizoen van Nieuwpoort vertrekt op 3 en 4 mei en wordt opgevolgd door Pruisen. Dat is de naam voor alle Duitsers, want vanaf die tijd vormt Pruisen meer en meer de grootste deelstaat van de verzameling van Duitse koninkrijken, hertog- en vorstendommen. Ergens lezen we dat er 3 000 waren!! In Nieuwpoort telde men toen ongeveer 2 600 inwoners ...

Op 24 juni komen er Engelsen en op 10 september

Schotten.

Men verneemt op 31 juni, dat de prins van Oranje, Willem VI, aangeduid wordt als gouverneur-generaal in *Belgien*.

1815

Er loopt een Congres te Wenen en van daar wordt op 20 februari 1815 bericht dat België bij de Nederlanden zal gevoegd worden. Op 8 maart wordt prins Willem VI, de koning van de Verenigde Nederlanden als Willem I. Dat wordt bevestigd te Brussel op 29 maart.

Sinds 20 maart is Napoleon wéér keizer van Frankrijk !

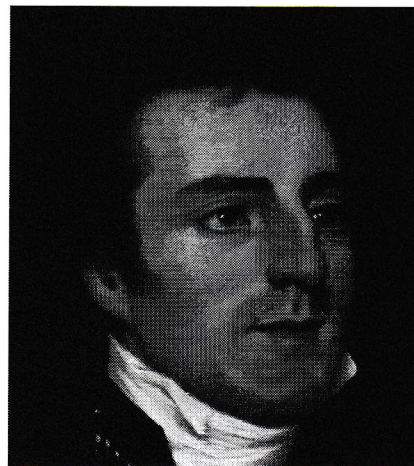
Diezelfde week, op 26 maart, hebben Engelse ingenieurs een zoetwateroverstroming veroorzaakt. Arthur Wellesley, de hertog van Wellington, komt in Nieuwpoort de versterkingen bekijken op 17 april. Hij zou dat in de toekomst nog minstens vijf keer doen, met telkens een jaar ertussen.

Er wordt een kruitmagazijn afgewerkt in de Grote Redan [juist ten noorden van de haven], waar de Fransen reeds aan begonnen waren in 1812. Men steekt de zeedijk door om zoutwater te laten doorstromen.

Gedurende heel die periode zijn er tientallen schermutselingen in het noorden van Frankrijk tussen het heringerichte Napoleontische leger en afzonderlijke regimenten van de geallieerden. Dit zou uitmonden in de Slag bij Waterloo tussen 16 en 18 juni, met het bekende gevolg.

Brief

De nieuwe "*King of the Netherlands*", Willem I, wiens zoon betrokken was bij de veldslag van Waterloo, schreef op 19 juli een uitvoerige brief aan "*Field Marshall the Duke of Wellington*" vanuit Den Haag.

"Les négociations qui vont avoir lieu à Paris pour rasseoir l'Europe si essentiellement ébranlée par le séjour que Bonaparte a fait en France et le mouvement qu'il y a imprimé aux esprits sont importantes

sous un point de vue général, mais elles le seront surtout pour le Royaume des Pays Bas”.

vertaling

“Niemand kan beter dan u oordelen over de noodzakelijkheid om onze grenzen te versterken. We mogen het risico niet lopen om elk jaar een veldslag te hebben aan de poorten van Brussel. Wij zullen niet altijd kunnen rekenen op de troepen van Engeland en Pruisen, zoals in Waterloo, tegen een natie die vijf keer groter is dan de onze...”

Het turbulente Franse karakter en de vertrouwde onberekenbaarheid van de regering laten ons niet toe te rekenen op een vreedevolle periode zoals nu. We zouden het ons meer dan eens beklagen als de constructies van de versterkingen aan de grens, wat een enorme prijs kost, niet voltooid geraken... Dat zet mij aan om u te schrijven en u vertrouwelijk uw mening te vragen. Moeten wij er niet naar streven om enkele districten en versterkte plaatsen toe te voegen aan “mes états” die nu aan Frankrijk toebehoren? Moeten wij dat niet eerder “en dépôt” houden tot de Nederlanden voorzien zijn van een “ijzeren kring” zoals waarmee ook Louis XIV en de grote Vauban Frankrijk omringd hebben?

Door de instelling van dit nieuwe koninkrijk in Europa heeft men een ring van algemene veiligheid willen creëren. Groot-Brittannië, waar dat idee is ontstaan, is vandaag in de beste positie om deze werken te vervolmaken waaraan ze gelukkig begonnen is. Zonder te spreken over de miljoenen die kunnen gespaard worden, die vereist zijn voor de bouw van die versterkingen, kan men bij de vroegere vijand de middelen halen om het bestaan van een natuurlijke bondgenoot te verzekeren ...

Je recommande ces importantes questions à votre attention particulière et à ces sentiments de bienveillance que mon pays peut vous avoir inspirés; et je vous renouvelle avec bien du plaisir, my Lord Duc, l'assurance de la haute considération avec laquelle je suis,

*My Lord Duc, votre affectionné,
Guillaume.”*

G. Demerre

Ons Patrimonium

HET DUYNENHUIS TE NIEUWPOORT

Er was lang onzekerheid, want de vrees dat het pand in de Oostendestraat wel eens zoals de ‘gevangenis’ van Nieuwpoort uit het patrimonium zou

verdwijnen, was reëel. Gelukkig is het pand sinds 2005 beschermd en werd de volledige voorgevel keurig gerestaureerd in 2010-2011.

Het hele verhaal van dat gebouw is nog nooit geschreven, maar de relatie met de cisterciënzerabdij Ten Duinen van Koksijde en Brugge, heeft ervoor gezorgd dat er heel wat raakpunten aangetoond werden in de geschiedschrijving. We stellen hier een summier overzicht voor.

REFUGE

De abdijkroniek is duidelijk: onder abt Everaert Overtveldt (1442-1457) verwierf de abdij een huis in Nieuwpoort. We kunnen ervan uitgaan dat de abdij behoefte had aan een vluchthuis of *refugium* in een veiliger plaats zoals Nieuwpoort. De stad had immers ongeveer een halve eeuw voordien een efficiënte versterking gekregen (net zoals Veurne) tijdens de regering van hertog Filips de Stoute.

Al meer dan twee eeuwen had de abdij te Nieuwpoort belangen, aangezien ze verantwoordelijk was voor het beheer van de sluizen. De abdij bezat “*het moencke huus*” bij de achterhaven en een paar eigendommen in de Potterstraat en de Houtbrekerstrate (St.-Jacobsstraat) : zoals wij lezen in een soort kadaster uit 1313/14.

Onder abt Jan Crabbe (1457-1488) was de abdij succesrijk en kon de refuge te Nieuwpoort volledig afbetaald worden.

Kort nadien slaagde Nieuwpoort erin een beruchte belegering (juni 1488) af te slaan, wat de abdij moet gesterkt hebben in de overtuiging, dat deze stad een veilig toevluchtsoord was in oorlogstijd. Aangezien het garnizoen én de stad Nieuwpoort heel loyaal bleven ten aanzien van de wettige vorst, nl. Maximiliaan als regent voor Filips de Schone, te midden van een politiek conflict, brak voor Nieuwpoort een succesperiode aan.

De kerk werd uitgebreid en verder uitgerust. Na een brand ten noorden van de Langestraat werd aan veel vernieuwbouw gedaan. De eerste steen werd gelegd van het nieuw *scepenhuys* (stadhuis)

en het oud *ghyselhuys* werd gevangen is.

Bij de keuze van een nieuwe abt, was het gebruikelijk dat een uitvoerige inventaris werd opge maakt van het abdijbezit. Een document uit 1531 leert dat abt Robrecht de Clercq (1519-1557) zelfs het tafellinnen en gerief had laten merken met zijn initialen én Nieuwpoort : R.C.N.

Het Duynenhuys in de Cranestrategie (Oostendestraat) werd toen blijkbaar bewoond door familieleden van de abt. Er waren pakhuizen, stallingen en aanplantingen over een oppervlakte van 70 vierkante roeden (10 aren).

Het noordelijke deel van het gebouw, dat nog te zien was vóór de brand in 1914, stamde wellicht uit deze periode.

In de tweede helft van de 16e eeuw beleefde men de doodsteek van de abdij in Koksijde. De communautiteit was al flink gekrompen, veel gronden waren verpacht en de monniken leefden verspreid over hun refuges in Veurne en Nieuwpoort. Abt Robert Holman (1568-1579) vluchtte naar Brugge.

In Brugge domineerden even de protestanten en Nieuwpoort-Stad werd in pand gegeven aan Willem van Oranje tijdens een pacificatie periode (1576-1583). De openbare schulden liepen op omwille van de oorlogsprikelen. Hele dorpen werden verpand, de inboedel van Ten Duinen werd openbaar verkocht (1578).

ABDIJ ?

De communautiteit telde rond 1590 een twintigtal monniken, en we hebben aanwijzingen dat die zich bijna allemaal gingen vestigen in Nieuwpoort vanaf 1591.

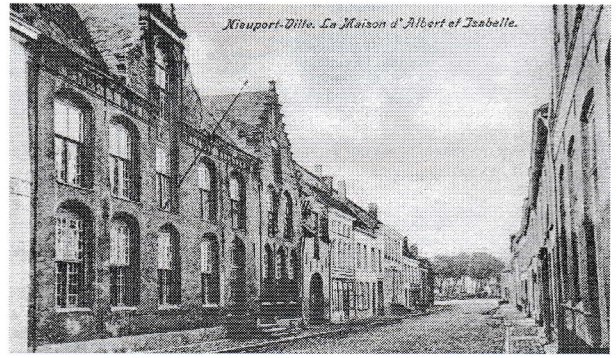
Daar waar de vroegere abten verscheidene pogingen hadden ondernomen om weg te trekken uit de streek, wat steeds mislukte, werd in 1591 aan een ruil gedacht met de Grauwe Zusters van het hospitaal in de Potterstraat. De abt hoopte aan die kant van de stad wat meer uitbreidingsmogelijkheid te hebben. De magistraat was positief, maar de overste was een moeilijk mens! De ruil ging niet door. Omdat de abdij óók verantwoordelijk was voor enkele zustersvestigingen van cisterciënzerinnen, bezorgde abt Laurents van den Berghe (1579-1606) een onderkomen aan de communautiteit van Hemelsdaele in het Duynenhuys te Nieuwpoort.

Die kwamen ooit uit Werken en via Brugge belandden ze in 1597 te Nieuwpoort. Daarom weken de duinheren uit naar Ten Bogaerde, een van hun abdijhoeven.

Daar bouwden zij een nieuwe abdijkerk (1601) en probeerden met Veurne toch nog te overleggen om binnen die stad hun abdij uit te bouwen. Daar kwam men ook niet tot een akkoord en men be-

sloot dan maar Ten Bogaerde uit te bouwen.

PALEIS ?

Abdis Anna Stormers van Hemelsdaele, werd in Nieuwpoort bijgestaan door Marie de Ville, en zij boden in de periode 1601-1604 vele keren onderdak aan het aartshertogelijk echtpaar Albrecht en Isabella.

We lezen het volgende :

“Franchois David ende Albert Vandeveldde, aerbeyders van schoone ghemaect te hebbene de straete voor ‘t Pallais van Haer lieden Hoocheden den tijt van XXVIII weken, zijn betaelt per ordonnantie van den 4 meye 1602.”

Tijdens het roemruchte beleg van Oostende, was aartshertog Albrecht geregeld in zijn hoofdkwartier te Raversijde en aartshertogin Isabella zal vooral ‘s winters Nieuwpoort praktischer gevonden hebben, om de hachelijke verplaatsingen naar Brussel te vermijden.

In 1606 vertrokken de zusters van Hemelsdaele uit Nieuwpoort naar Diksmuide en werd Ten Bogaerde verder uitgebouwd tot een volwaardige Ten Duinenabdij. Er zijn daar dan 16 monniken geïnstalleerd.

UITBOUW

Er zijn redenen om aan te nemen dat een verdere uitbouw van het Duynenhuys, dateerde uit deze periode.

Met abt Adriaan Cancellier (1610-1623) werd op Ten Bogaerde het abtsgebouw voltooid (1612) met een achtkantig torentje zoals dat toen de mode was, dikwijls met een peertje bekroond. Nu nog zien we zo'n toren op het stadhuis te Veurne, de refuge van Sint-Niklaas te Houtem (nu pastorie) en het kasteel in Beauvoorde. Welnu ook het Duynenhuys kreeg zo'n toren! In 1623 werd ene Sr. Jacques de Molina genoteerd als huurder van het pand te Nieuwpoort voor 180 pond Tours.

In korte tijd was de abdij zo succesrijk, dat het aantal monniken verdubbelde. De abt kon de financiën aanzuiveren. In volle contrareformatie speelden abdijen politiek een belangrijke rol. De abten maakten

immers deel uit van de Statenvergaderingen en hadden daardoor ook een netwerk van relaties. Belangrijke personaliteiten waren frequent te gast – wat volgens de regels van de abdij hoorde – en, zolang het gastenkwartier op Ten Bogaerde nog niet was afgewerkt, kwam het Duynenhuis te Nieuwpoort goed van pas.

LOGEMENT

Een beroemde Nieuwpoortse passage is die van augustus 1625.

Abt Bernard Campmans (1623-1642) had in november 1623 het stoffelijk overschot van abt Idesbald (1155-1167) naar zijn kerk op Ten Bogaerde laten overbrengen, van onder de kapittelzaal uit de abdijsruïne in de duinen. Enorme hoeveelheden bouwmaterialen waren die jaren gerecupereerd voor verkoop en hergebruik.

De loden kist (en het grondwater ?) had het lichaam van die abt blijkbaar zo goed geconserveerd, wat mocht blijken bij een officiële vaststelling door een select gezelschap, dat Ten Bogaerde meteen een pelgrimsoord werd.

Nu had abt Campmans lucht gekregen van een officieel bezoek van aartshertogin Isabella van staatsbelang aan Duinkerke. Zij was sinds 1621 weduwe en placht zich als clarisse te kleden. Op 7 augustus was ze uit Brussel vertrokken met een uitgebreid gevolg en liet onderweg geen enkel klooster of heiligdom onbezocht.

Op 12 augustus kwam ze in Nieuwpoort aan en logeerde in het Duynenhuis. Zij was vergezeld van veldoverste Ambrosio Spinola, kardinaal Alonso de La Cueva, groot aalmoezenier Frans de Rye, enkele edelen, hovelingen en erekapelaans.

's Anderendaags woonde ze een hoogmis bij in de kerk op Ten Bogaerde en men toonde haar het ondertussen zwartgeworden stoffelijk overschot van Idesbald, waarvan de ledematen merkwaardig soepel waren gebleven ... Ze kreeg als reliek een mouw van de zwarte keuvel van de overledene.

Een andere passage zou even legendarisch worden, namelijk in mei 1627.

Abt Campmans had niet alleen grote hoeveelheden bouwmaterialen op Ten Bogaerde verzameld, hij had er ook reeds laten overbrengen naar Brugge. Het plan om de abdij daar naartoe over te plaatsen kreeg van de bisschop van Leper en van het centrale gezag in Brussel een fiat, mits enkele voorwaarden ... maar de magistraat van Veurne was ertegen.

“... ende daer hy vreesde, dat het magistraet hem noch deswege eenich beletsel mocht verwecken,

besloot hy sijn voornemen uut te voeren, op den 3e Meije 1627, midts hy seer wel wiste, dat de officieren vanden Stadt ende Casselrie, dien dagh door hunlieder tegenwoordichheit, de solemnele processie vanhet H. Cruys jaerlicx vereeren. Daerom dede hy dien dagh met aller spoet alle de constelickste voorwerpen van 't clooster, de ornamenten vanden kercke, het lichaem vanden H. Idesbaldus en andere Heylichdommen, midtsgaders de voornaemste roerende goederen packen, op wagens werpen, ende metter haeste naer Nieupoort voeren, alwaer hy met de selve aencommende, verblijdt uutriep: “Wy zijn nu, Godt lof, bevrijt!”

PACHTPANDEN

Gedurende de volgende eeuw, lag Nieuwpoort aan een internationale grens juist aan Spaanse zijde, terwijl bezittingen van Ten Duinen ten westen van de IJzer aan Franse zijde lagen. Enkele monniken behartigden hun belangen vanuit Ten Bogaerde, wat een tijd lang leidde tot een scheuring !

In een pachtbrief van 1668 lezen we dat Arnold Goodove pachter was van het zgn. Duynenhuis.

Halfweg de 19e eeuw was het Duynenhuis eigendom van Louis J.A. Meyne (1796-1868). Deze reder, die burgemeester was tussen 1864 en 1868, maar al heel lang in Nieuwpoort de dienst uitmaakte, stierf thuis op 8 april 1868 in de Oostendestraat.

Nadien werd het eigendom van de familie Gommers. Omstreeks de eeuwwisseling had ir. Maertens er zijn kantoor en leefde er met zijn groot gezin. Hij was verbonden aan het ministerie van Openbare Werken, dienst Kust. In 1908 verhuisde hij naar Brussel en kwamen Jacob Fryns-Delporte Eugenie hun intrek nemen. Zij baatten het als hotel en restaurant uit.

Het pand achteraan, dat uitgaat op de Valkestraat, was historisch een onderdeel van het domein, maar al sinds het eind van de 16de eeuw was daar een herberg “De Gouden Poort” *. In 1763 kocht een zekere Louis Van den Berghe dat pand. Hij nodigde de Gilde van Retorica uit en nog datzelfde jaar legde de hoofdman Frans Jozef Gommers de eerste steen van een theater dat voortaan “De Maegt van Retorica” zou heten.

Omstreeks 1855 was dat pand eigendom van brouwer Joseph Vroome waarbij een ‘schouwburg’ hoorde. In 1884 bleek het van Pieter Deswarte (1838-1914), die er op 8 november 1885 een nieuw gebouw opende voor het “Willemsfonds” en dat meteen afstond aan de gilde.

Het is opvallend dat meer dan 100 panden in Nieuwpoort, vooral in de 19de eeuw, regelmatig wisselden tussen welgestelde zakenfamilies zoals de Meyne's, De Jaegher's, Deswarte's, Gommers'

en eveneens tussen brouwersfamilies zoals Anche-
lis, Moreel, Vroome, Vandevelde en Vanbaeckel!
Op 29 oktober 1914 was het Duynenhuys een van
de eerste gebouwen die uitbrandden, bij de vroeg-
ste salvo's van brandgranaten.
In 1922 was het Duynenhuys weer heropgebouwd,
eigendom van brouwer Jules De Jaegher (1883-
1935). Die was getrouwd met Angela Gommers en
verhuisde in 1924 naar De Panne. Er kwam juist
een feestzaal achterin afgewerkt en de (liberale)
Koninklijke Filharmonie mocht die gratis gebruiken.
De bibliotheek van het Willemsfonds kreeg er on-
derdak datzelfde jaar. De rederijkerskamer "Van
Vroescepe dinne" was er kind aan huis tot in 1966
toen men haar eeuwenlang** bestaan vierde.
Daardoor kreeg het Duynenhuys een liberale aura.
Dat zou eerst verdwijnen toen het Willemsfonds
haar bibliotheek verhuisde (1978) en de Filharmo-
nie de boeken sloot (1996).

*Dat pand, de vm. bioscoop City, is onlangs ver-
worven door het stadsbestuur... om er een cultuur-
huis van te maken.

** De overlevering wil dat die 8 eeuwen oud was,
maar het vroegste spoor dat we totnogtoe vonden
dateert uit 1413 ...

Bronnen: J. Bonny, G. Dalle, R. Dancercoer, J. De Cuy-
per, R. Dumon, J. Filliaert, P. Heinderycx, A. de Kraker.

G. Demerre

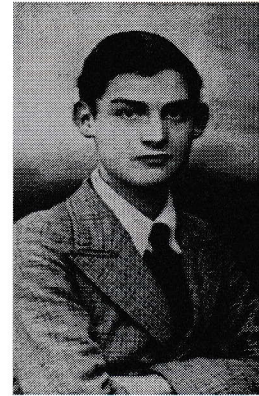
Dagboek 1940

*Op 10 mei 1940 werd België opnieuw het slachtof-
fer van een brutale invasie door het Duitse leger.
De nachtmerrie van de eerste wereldoorlog leefde
nog diep in de geest van de bevolking. Een nieuwe
oorlog!*

*Na de algemene mobilisatie van 26 augustus 1939
was het reeds duidelijk geworden dat Europa zich
klaarmaakte voor een nieuwe wereldbrand. Ook in
de Westhoek brak de hel los. Tienduizenden vluch-
telingen kwamen bescherming zoeken en vonden
er een brokje België dat het toneel geworden was
van chaotische troepenbewegingen. De plaatse-
lijke bevolking werd opgejaagd en zocht al vluch-
tend een weg uit deze benarde situatie. Tussen de
terugtrekkende Engelse en Franse soldaten werd
de angst een verdrongen bondgenoot, langzaam
opstappend naar een onzekere toekomst.*

*De 'Meidagen van 1940' vormden voor tal van au-
teurs voldoende stof om het wervelende verhaal*

*van deze turbulente dagen neer te schrijven. Fred
Germonprez publiceerde eind 1940 reeds 'De West-
kust onder vuur' (de Phalanx – Brussel). Juul Fil-
liaert liet in 1941 'Meidagen 1940 in Vlaanderen's
Westhoek' verschijnen (Filliaert – Nieupoort) . Ook
Leo Verdievel liet een uitgave verzorgen over zijn
lotgevallen: 'Storm over de Zelte', (1943 Van Haver
– Sint Niklaas).*

*Deze gepubliceerde verhalen brachten ons familie-
kronieken tegen het decor van een op hol geslagen
wereldbeeld. De getuigenissen als kapstok om de
tijdsgeest in het begin van een oorlog te vatten.*

*Ook Wilfried Filliaert, zoon van Juul Filliaert, maakte
in het spoor van zijn familie de meidagen van 1940
mee. Als zeventienjarige knaap, op de drempel van
een volwassen wereld, werd hij gedwongen zijn om-
geving anders te bekijken. Samen met zijn immer
schrijvende vader nam hij het klimaat in zich op,
observeerde de omgeving en pende zijn ervaringen
neer in een schoolschriftje. De notities hebben geen
literaire pretentie. De spanning en het avontuur
stuurden zijn pen en lieten de jeugdige onrust gulzig
het verhaal vertellen.*

*Wilfried Filliaert werd op 8 augustus 1922 in Nieuw-
poort geboren. In de school liet hij zich opmerken als
een vlijtige student. In de lagere school trok hij samen
met Karel Buffel, zoon van kunstschilder Gustaaf
Buffel, de kop van de klas. Ook Albert Reybrouck,
Lucien Billiet en Armand Vanhuysse maakten deel
uit van deze klasgroep. Na zijn humaniorajaren in
het Nieuwpoortse St.-Bernarduscollege trok hij naar
het O.L.V.-College van Oostende. Eind 1941 werd
hij ernstig ziek. Totaal onverwacht, op een zucht van
zijn Rhetorica diploma, stierf hij op 25 mei 1942. Zijn
dood liet familie en vrienden verweesd achter.*

*De notities van Wilfried Filliaert naar aanleiding van
de 'Meidagen van 1940' worden hier in de oorspron-
kelijke schrijftrant weergegeven. Het verhaal van
een turbulente tijd, gezien door de ogen van een
jeugdige observator.*

L. Filliaert

A
VVK!
V

Vrijdag 10 mei 1940

Kwart voor zes word ik door het schrille fluiten der sirene gewekt. Ik denk dat het weerom manoevers zijn voor de burgerlijke wacht. Toch wanneer ik naar school ga – half zeven – is er buitengewoon veel drukte op straat: 'n twintigtal leden der B.W. begeeft zich langs de Kokstraat naar de 'abri' van ex-notaris Perla; veel menschen staan op straat te spreken. In de Hoogstraat zegt me Armand Vanhuyse dat Duitschland dezen morgen, om half vier Nederland, België en Luxemburg aangevallen heeft. Ik haast me naar school, waar niemand iets weet. Na de mis, naar huis. De radio heeft het nieuws reeds herhaaldelijk uitgezonden. Ook wordt gemeld dat alle scholen geschorst zijn. Toch ga ik naar school; in de studiezaal komt Zeer Eerwaarde ons melden dat er 'onbepaald verlof' is: alle boeken naar huis. Natuurlijk veel drukte op straat. Alarm wordt geblazen om elf uur; twintig voor twaalf (een wit vliegtuig vliegt boven de stad in Noord-oostelijke richting (kamp Lombardsijde)). Beide alarmtoestanden duurden ong. 15 minuten. De meeste menschen stonden gewoonweg op straat gesprekken te voeren! Rond één uur komen de eerste Fransche 'troepen' door de stad (langs de Kaai) . Ze worden geestdriftig door de bevolking toegejuicht en krijgen chocolade, bier en sigaretten! 's Middags fietste ik met A.D. en A.G. naar Oostende waar niets was te zien (vliegplein). Om kwart na vijf: alarm: Duitse vliegtuigen boven de stad. Men hoorde machinegeweeren rekketekken! Rond zeven uur: nieuwe 'troepen': een eindeloze rij! De meeste motocyclisten hebben op hun voertuig bloemen gestoken! Geheel den dag eindeloze rij van vluchtelingen (auto's).

Zaterdag 11 mei 1940

Geen dagbladen zijn binnengekomen. Verscheidene malen alarm. 's Namiddags waren er verscheidene oorlogsbodems aan de kust te zien. 's Avonds ontruiming van het college: militair hospitaal. Vluchtelingen per auto's!

Zondag 12 mei 1940

De dagbladen van zaterdag komen aan! Geheel den dag verhuizing van het college (wijnkelder). En steeds vluchtelingen (nu ook al per fiets). Om 4 uur 's morgens (maandag dus) zal er een Fransche officier komen om te slapen.

Maandag 13 mei 1940

Alle boeken en papieren worden op hun bestemde plaats gebracht. Men schildert op het college dak 'n groot Rood Kruis (ook op andere scholen – Arme

Klaren). Begin van de inpakking! Drie parachutisten bij het Albert monument neergekomen, toch geen spoor ervan! Alarms!

Dinsdag 14 mei 1940

Buitengewoon veel alarms! De bureau op de kaai wordt bureau voor de militairen. Verdere inpakking (schilderijen). Om 5 uur hoor ik langs de radio dat alle jongelingen van 16 tot 35 onder de wapens zullen geroepen worden. 's Avonds hooren we de kapitulatie van Nederland!

Woensdag 15 mei 1940

Het dagblad van zondag is binnengekomen. Paniekstemmingen voor de oproepingen! Wel de radio meldt dat ieder met eigen middelen het land moet verlaten. 's Avonds krijgen we 4 Hollanders (Bootsgezel) tot logés.(2)

Donderdag 16 mei 1940

Verder 'bandage' aan de vensters. Steeds alarms en vluchtelingen per auto, fiets...en te voet. Rond 7 u 30 komen 3 Oostendsche treilers te Nieuwpoort aan.

Vrijdag 17 mei 1940

Verbod om van 8 uur 's morgens tot 8 uur 's zondagmorgen op de openbare verkeerswegen te gaan. Boeken versjouwen bij E.H. Vandenberghe met A.G. De regeering heeft zich te Oostende gevestigd; Brussel zou ingenomen zijn!

Zaterdag 18 mei 1940

Ongehoorde paniek! Het leger is uiteengeslagen en verschillende groepen trekken door de stad naar de grens toe. Al wie 'n auto heeft vlucht (Dansercoer, Maertens, Vercoillie, Delacauwe, Six, Prisma enz.) Van 's middags tot 's avonds 'n ononderbroken rij vluchtelingen te voet of per fiets, bizonderlijk uit de streken rond St.-Joris, Mannekesvere, waar men de streek onder water zet. Herhaaldelijk alarm. Rond 4 u 30 horen we het afweergeschut, toch zien geen vliegtuigen. Rond half acht wordt er boven de Nieuwe kaai een klein luchtgevecht geleverd. Ik zag een Duitse toestel brandend neerstorten (overkant der kaai). De gewonden uit het hospitaal van Westende worden met tram naar de grens vervoerd. Het Rood Kruis is vertrokken.

Zondag 19 mei 1940

Weinig volk in de mis. Nog altijd 'n eindeloze rij vluchtelingen! De schilderijen + 't porselein + boeken naar Verdievel. In de namiddag verneemt men dat al het vee naar Noordschote moet worden overgebracht! Put in den hof!

Maandag 20 mei 1940

We krijgen nieuwe logés: Henri en Robert van Westerloo. De diefte en het vernielen der Belgi-

sche soldaten is ongehoord. Het gedrag der officieren: niet van te spreken! Een generaal komt op het stadhuis.

Dinsdag 21 mei 1940

Steeds komen er noch soldaten toe die hun eenheid 'verloren' hebben!

Woensdag 22 mei 1940

Oostende gebombardeerd! In de namiddag komen er honderden jongelingen van 16 tot 35 jaar langs de Kokstraat voorbij! Ze komen te voet van De Panne en moeten naar Oostende waar allen naar huis terug gaan!! Rond zes uur komen er van de statie een eindeloze rij van mannen en ook wat vrouwen. Ze worden door soldaten vergezeld (800 gemeen recht). 's Avonds worden plakaten in 2 talen uitgeplakt. (kleine paniek niet moeten: qui doivent).

Donderdag 23 mei 1940

Rond 2 uur 's namiddags komt het afweergeschut in werking. Een Duitsch vliegtuig vliegt in N – W richting weg. 's Avonds meldt vader dat bij Houthem (Veurne) een Duitse tankcollonne (60) werd gevangen genomen! En de stad vol vluchtelingen. Voor eetwaren komt men van Adinkerke.

Vrijdag 24 mei 1940

Geen markt. Alleen boter wordt verkocht. Van 's middags tot 's avonds kwam het afweergeschut in werking. Bijzonder hevig om 2 uur 's namiddags en rond 4 uur. Later hoorden we dat Veurne gebombardeerd was. Gedurende de nacht werden we opgeschrikt door het lawaai van 'n vallende bom ergens in een der bijzijnde dorpen. Talrijke troepen kwamen in stad en stelden zich in verdediging (zeker in betrek met de marschcollonne der Duitschers !).

Zaterdag 25 mei 1940

De eerste werkelijke oorlogsdag! Rond half acht word ik opgeschrikt door het talrijk ingrijpen van het afweergeschut. Een paar hevige knallen deed me uit het bed wippen, daar ik 'n bombardement verwachtte. Ik trok het venster open, om dit tegen het breken te behoeden. Toch het venster nog in de hand, begon plots geheel het huis te daveren, deuren en vensters te rinkelen; dit alles ging gepaard met 'n helsch lawaai. Hugo en Stefaan waren rap uit bed terwijl ma ons kwam, bevend en bleek zeggen dat we naar den kelder moesten. Angstige ogenblikken! Buiten hoorden we het knallen van het afweergeschut; het ronken der vliegtuigen; het haastige voorbijlopen van 'n mensch (kaars, geld).

Toen alles weer op zijn plooi scheen, gingen we even op straat kijken, via de garagedeur. Een huis in de Havenstraat was gedeeltelijk vernield. Maar daar ging na weinige ogenblikken het knallen van het afweergeschut weer en ... terug in den kelder! (geval Odiella en vogelkooi) Dit voorbij, konden we ons 'n gedacht vormen van de aangerichte schade. Het bombardement eischte 18 dooden en 'n tiental gewonden. (de vrouw van Houvenaghel; 4 leden van het gezin van 'Lange Fons'). Op volgende plaatsen werden bommen gegooid:

1. In de Havenstraat het huis rechtover de café 'den Ocean' (Tjopje's !) (Hof van Van Houcke)
2. In de Valkestraat: op de danszaal van Rhetorica (de café bleef gespaard). De huizen van Jongbloets, van 'Lange Fons' en Houvenaghel stortten in.
3. In de Langestraat: voor het huis van 'Planters': een groote trechter in de straat was het gevolg ervan.
4. Een bom op de café 'Het Vrederecht' dat in puin verzonk.
5. Bij de café 'het Peerd' bij Delacauwe (recht op het hoveke dat er bij staat)
6. Een bom voor het huis 'De Wevers' (Marktstraat).

Al die bommen waren ontploffingsbommen, alleen in de Rhetorica ontstond er brand. Brandbommen kwamen terecht op 7 barakken, die weldra in lichte laaie stonden. (in 't geheel branden er 'n viertal barakken op)

Na dit bombardement wilde ma niet meer in Nieuwpoort blijven en pa trok op zijn fiets naar Verdievels om logement te zoeken. Ondertusschen werden de valiezen en andere benodigdheden op de steekar geladen en met ons vieren trokken we naar de hoeve. De brug over de Oude Veurnevaart waren ze bezig met ondermijnen. 's Middags bij den terugtocht, moesten we nog even schuilen in een schuur, dichtbij de stad, omwille van het afweergeschut. 's Namiddags kwamen we met een tweede vracht bij Verdievel aan, waar we ons installeerden. De familie Minne

was reeds 's morgens gearriveerd. Andere vluchtelingen Walen, (6 huisgezinnen!!) waren reeds hier ook gehuisvest. Nu, alles werd toch geschikt: wij met ons vieren (Hugo, Henri, Robert en ik) en Leon kropen op den zolder. Andere familieleden nevens de keuken. Rond tien na elf werden plots door en hevige rukwind 2 vensters opengesmaakt (horloges van Robert). Dra werd er een toegeduwd door Robert die ons zei dat we eens moesten kijken. Toen kregen we 'n prachtig, maar schrikkelijk schouwspel te zien: tientallen zoeklichten doorklieven de lucht, terwijl 'n rossige gloed den achtergrond verlichtte! Die 'fond' was zekerlijk 'n brand in Duinkerke. 's Anderendaags hebben we geheel den dag die brand kunnen opmerken: zware wolken dreven weg. Op die 'fond' zagen we plots verschillende 'bommen' vallen, het vuur spatte hevig op. Daarna verdwenen plots al de zoeklichten.

Zondag 26 mei 1940

Naar geen mis! Voortdurend komen er vliegtuigen voorbij; het afweergeschut grijpt iedermaal spoedig in, echter zonder iets te treffen! Wat er ook voortdurend komt, of liever komen, zijn de vluchtelingen, die van ... Frankrijk komen. We zitten immers in een 'zak!' 's Namiddags (2.30u) stortte er 'n Engelsch vliegtuig op een tiental minuten van de hoeve af. De piloot redde zich met zijn valscherms. Toch de soldaten schoten er op. Veilig echter landde hij toch in een boompje, ontlastte zich van zijn valscherms, en liep weg terwijl de soldaten maar altijd schoten. Tenslotte wierp hij zich in een gracht, stak zijn handen omhoog en zoo werd de Engelschman door de geallieerden gevangen genomen !!! 's Avonds zagen wij in de richting Pervyse – Wulpen gedurige lichtontploffingen. Het was voorzeker het vuren der zware kanonnen bij Kortrijk; dat naar men ons mededeelde 'ingenomen' was.

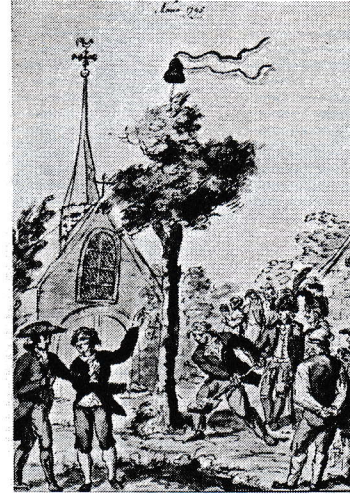
+ Wilfried Filliaert

(wordt vervolgd)

Grasduinen in het archief

VIVE LA REPUBLIQUE!

In "Het Martelaarsboek" (1875) heeft J.B. Van Bavegem, oud-pastoor van Zwijndrecht het over de Franse revolutie en in het bijzonder over de vervolging en verbanning der geestelijken die weigerden de eed van trouw aan de republiek af te leggen. "Je reconnais que l'universalité des citoyens français est le Souverain et je promets soumission et obéissance aux lois de la République".

Buiten een beknopt historisch overzicht, bevat het boek het reisverslag van een gedeporteerde, de beschrijving van de verbanningsoorden Cayenne en de eilanden Oléron, Ré, Aix, Madame ; wat de verscheidene kloosters en orden te lijden hadden ; welke schepen voor het transport gebruikt werden ; maar vooral veel lijsten : wie op welk schip terecht kwam en naar welk oord verbannen werd; en verder de biografieën van hogere (21) en lagere geestelijken (meer dan 1000).

Zes jaren vóór de grote deportatie van 1798 rinkelde een belletje in Nieuwpoort. Archiefstuk nr 3136 bevat vijf brieven van geestelijken die bij de deportatie betrokken waren, maar gelukkig ontkwamen aan de verbanning, althans voorlopig want hun verder lot wordt niet vermeld.

De eerste brief, in " 't Vlaemsch", gedateerd Nieuwpoort 7 november 1792 is van Pieter van de Castele, 35 jaar, geboren te Duinkerke, en eerste kapelaan van Hondshoote, bisdom Ieper. Zijn laatste woonplaats in het "Fransche Ryck" was St. Winnoksbergen vanwaar hij vertrok op 5 mei 1792, om dan tot omtrent 15 oktober te verblijven te Izenberge in het huis van de plaatselijke kapelaan, voorzien van een certificaat en paspoort van St. Winnoks, en nog een certificaat van Brussel de dato 1 mei. Hij verklaart zonder "domestique" te zijn en een kamer te pachten bij kapelaan Van Peteghem te Nieuwpoort, en te voldoen aan de wetten van het land.

De tweede brief ook in " 't Vlaemsch" gedateerd Nieuwpoort 7 november 1792, is geschreven door Jacobus Winocus du Moulin, 45 jaar, geboren te St. Winnoksbergen, pastoor te Ochtezeele waar hij woonde tot 5 mei 1792. Via "Bergen" (bedoelt wellicht St. Winnoks) kwam hij naar Izenberge waar hij tot 15 oktober bij de kapelaan verbleef. Certificaat en paspoort waren hem in "Bergen" afgeleverd. Dan kwam hij naar Nieuwpoort. Verklaart geen "domestique" te hebben en een kamer te pachten

bij kapelaan Van Peteghem.

De derde brief, Franstalig, is gedateerd 10 november 1792. Antonin Dubuc, 44 jaar, een Franse priester, geboren in Bayonne, leraar aan het collège "la fleur" te Amiens, is nu gekomen via St. Omer waar hij zijn verbanningspaspoort ontving. Verklaart geen "domestique" te hebben en huurt een kamer te Nieuwpoort in het huis van onderpastoor Jooris.

De vierde brief, Franstalig, ook van 10 november 1792, is van de hand van Ambroise Goumenault, 40 jaar en 11 maanden, geboren in Lude, diocesis Angers, en is er nu priester. Hij verklaart laatst verbleven te hebben te Amiens, ontving zijn deportatiepaspoort in St. Omer. Hij beschikt niet over een "domestique" en huurt een kamer bij onderpastoor Van Peteghem te Nieuwpoort.

Een vijfde brief, Franstalig en gedateerd 9 september 1792 is geschreven te Mechelen, maar komt uit de pen van Monseigneur Louis Ch. (niet nader vernoemd), bisschop van Amiens. Hij richt zich tot de verbannen lotgenoten en wenst hen moed en kracht in de beproeving. "Gaudete et exsultate" (voor de tranen van nu zal jullie loon groot zijn). "Graag wou ik jullie lot verzachten maar de goddelozen die ons vervolgen hebben mij nagenoeg alles ontnomen, en sinds ik op de vlucht ben heb ik geen inkomen meer. Het certificaat dat ik jullie toestuur dien je voor te leggen aan de commissarissen van de Franse adel te Brussel. De mij bekende plaats in dit land waar je goedkoop kunt leven heet Geel in een streek die men de Kempen noemt. Er zijn reeds meerdere Franstalige geestelijken uit het diocesis Soissons aldaar gevestigd..." (vertaald)
Het zal maar een illusoire evasie blijken tot de grote deportatie van 1798 op gang komt die ook Nieuwpoort(enaars) treft. In het Martelaarsboek vinden we:

- Joannes Baptista Anseeuw, gardiaan bij de Minderbroeders in Nieuwpoort; in het rasphuis te Brugge van 15 november 1798 tot december 1799.

- Joseph Burie, deken van St. Niklaas te Veurne, geboren Nieuwpoortenaar, zelfde lot.

- Jacobus Canyn, pater recollect te Nieuwpoort, juli 1798 in de gevangenis te Brugge, naar Rochefort, dan naar Ré tot 20 februari 1800..

- J.B. Nonckele van de St. Niklaasabdij, aangehouden 21 november 1798, dan ook naar Rochefort en Ré zoals Canyn. Werd in 1818 pastoor te Sint-Joris en overleed te Nieuwpoort 11 april 1841.

- Pater Trensaert, priester en scholaster te Nieuwpoort, verschool zich te Veurne, maar werd aangehouden op 19 november 1798; op 14 februari 1799 naar Rochefort en Oléron tot 21 februari 1800.

- Pastoor Petrus Blomme en zijn broer onderpas-

toor Sigismund Blomme werden naar Oléron verbannen van 1797 tot 1799, en zijn andere onderpastoor Hugo Claeys van 1798 tot 1800.

De twee gastvrije Samaritanen uit het archiefdocument ontsnapten niet aan hun lot:

- Petrus Van Peteghem was onderpastoor te Nieuwpoort van 1785 tot 1795, werd dan pastoor te Oostduinkerke waar hij werd aangehouden en verbannen via Rijsel en Rochefort naar Oléron tot 21 februari 1800. In 1804 werd hij pastoor te Ramskapelle.

- Fernandus Jooris was geboren te Nieuwpoort in 1759; hij was monnik in St. Niklaasabdij te Veurne onder de naam Augustinus. Hij was onderpastoor te Nieuwpoort van 1790-1796 en dan pastoor te Ramskapelle waar hij werd aangehouden en verbannen naar Oléron tot 1801. Hernam dan zijn functie in Ramskapelle en werd in 1804 pastoor te Nieuwpoort waar hij overleed 14 mei 1840.

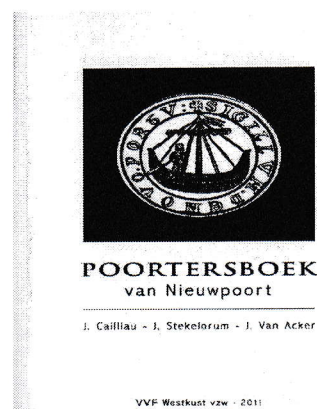
Citeren we tot slot wat Van Bavegem schrijft op blz. 165: "In mei 1794 drongen de republikeinen in Vlaanderen en vele uitwijkelingen vielen in hun handen. Te Nieuwpoort had er eene wreede slachting van uitwijkelingen plaats".

Enig verband met de skeletten van het voetbalveld?

H. Boydens

Boeken in de kijker

POORTERSBOEK van Nieuwpoort

Na vier jaar werk – met tussenpozen – is de VVF Westkust tot de publicatie gekomen van een Poortersboek van Nieuwpoort. Door het groepswerk van diverse vrijwilligers, komt deze lokale afdeling van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde er met een regelmaat toe, om voor het grote en geïnteresseerde publiek, gegevens over individuen te ontsluiten.

De jarenlange ervaring van J. Cailliau in de trans-

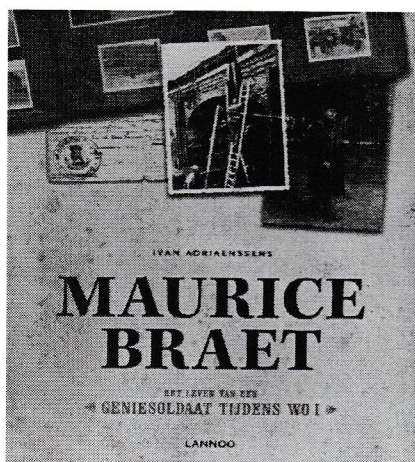
criptie van familiearchiefstukken en de stimulerende activiteit van voorzitter J. Stekelorum helpt talrijke zoekers op weg tot het samenstellen van familieverhalen, maar ook voor het illustreren van de menselijke geschiedenis van onze regio.

Deze keer heeft men een indrukwekkende lijst leesbaar gemaakt van meer dan 6 000 personen die het poorterschap van Nieuwpoort hebben verworven tussen 1422 en 1796. In de archieven zit wel een hiaat tussen 1580 en 1642 van misschien nog 1 000 namen meer, maar voor de rest is het een volledige inventaris die velen op weg kan helpen, waar andere registers ontoereikend zijn geworden. De naamlijst van de 'nieuwe' Nieuwpoortenaars met hun afkomst en meestal hun verwantschap is praktisch te raadplegen met een index.

Mediëvist Jan Van Acker heeft een uitvoerige inleiding geschreven, die niet alleen het poorterschap situeert in de rechtsgeschiedenis, maar ook de inhoud toetst aan andere archivalia en publicaties. Deze inleiding geeft aan dat J. Van Acker dieper is ingegaan op de transcriptie en de inhoud om reeds een aanzet te geven tot allerlei argumenteringen die mogelijk zijn om een groot stuk stadsgeschiedenis samen te stellen.

J. Cailliau, J. Stekelorum, J. Van Acker.

MAURICE BRAET

De eerste wereldoorlog vormt vandaag nog steeds een onuitputtelijke inspiratiebron voor auteurs en uitgeverijen. In het zicht van de grote herdenkings-trajecten rond de honderdste verjaardag van de eerste wereldbrand worden overal – ook in Nieuwpoort – plannen ontwikkeld om de reeds uitpuilende privébibliotheken van de geïnteresseerde lezer verder aan te vullen met boekwerken die vanuit alle mogelijke invalshoeken de oorlogsjaren in onze Westhoek zullen belichten.

Het historische tijdvak 1914-1918 bezorgde ons reeds meters oorlogsliteratuur. Dagboeken, poëzie, literatuur, kunst, biografieën en algemene werken

brachten ons dichter bij de anatomie van een gruwelijke oorlog, een mensonterende veldslag waarbij het danteske decor veelal de innerlijke strijd van de moegestreden piot of de overlevingsdrang van de getergde bevolking op de achtergrond plaatste. Het menselijke verhaal werd soms verdrongen door het zwartgeblakerde puin en de geur van rot-tend vlees.

Het boek 'Maurice Braet – Het leven van een geniesoldaat tijdens WO1' vormt alvast een uitzondering op deze vaststelling. Vanuit een uniek uitgangspunt, duizenden unieke slagveldfoto's, krijgt de lezer een veelzijdig gelaagde inkijk in de psychologie van een veeleer onbekende speler, één van die vele pionnen op het schaakbord van de geschiedenis.

Maurice Braet werd op 15 september 1889 geboren in Nieuwpoort. In oktober 1914 trad hij samen met zijn broer Joseph vrijwillig in dienst in het Belgische Leger. De broers werden na een korte opleiding ingedeeld bij de genietroepen. Na de eerste Slag aan de IJzer werd het ook in de omgeving van hun geboortestad betrekkelijk rustig. Hun technische talent werd opgemerkt door kapitein Thys. Als geniesoldaat bouwden en verstevigden ze verdedigingswerken, boden ze gevechtsondersteuning en vulden ze in de nabijheid van het Nieuwpoortse sluizencomplex duizenden zandzakjes, de gekende 'vaderlandertjes'.

Als assistent van Robert Thys maakte Maurice Braet daarenboven duizenden slagveldfoto's. Een uiterst delicate opdracht want alles werd vastgelegd op glasplaatnegatieven. Aan de hand van dit authentieke fotomateriaal reconstrueert auteur Ivan Adriaenssens het leven van een Belgische geniesoldaat tijdens de eerste wereldoorlog in het zicht van Nieuwpoort.

Het rijk geïllustreerde boek – met foto's, tekeningen, persoonlijke brieven en postkaarten – biedt ons vandaag een gevarieerde blik op het dagelijkse doen en laten van een geniesoldaat die in het middelpunt van een gruwelijk historisch tijdvak een indrukwekkende brok documentair materiaal verzamelde.

Ivan Adriaenssens laat het fotomateriaal het verhaal vertellen. Samen met andere documenten heeft de auteur tevens gekozen om ook het oorlogsverhaal van de stad Nieuwpoort te vertellen. De onderwaterzetting van het IJzergebied, het sluizencomplex, de hoofdrolspelers Hendrik Geeraert, de opdrachten van de Sapeurs-Pontoniers, de contacten met Thys en Bastien... worden in korte anekdotische stukjes langs de rand van het eigenlijke onderwerp geplaatst. Hier en daar halen deze zijsprongen de vaart uit het verhaal. De foto's en

de daarbij horende commentaren vormen immers de adem van het boek.

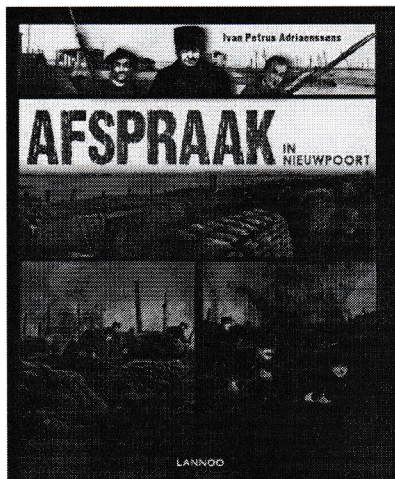
Uitgeverij Lannoo levert met dit boek alvast opnieuw een technisch zeer hoogstaand werkstuk. De foto's en documenten, spreken tot de verbeelding en de originele lay-out laten de lezer tijdens het lezen tijd en ruimte verliezen. 'Maurice Braet' is een aanrader voor al wie zich verder wil verdiepen in de geschiedenis van de oorlogsjaren 1914-1918.

Na 'Odon – oorlogsdagboek van een ijzerfrontsoldaat' – 2009, 'Gu Xingqing – herinneringen als tolk voor de Chinese arbeiders in WO1' – 2010 en 'Gaston Le Roy – dagboek van een Vlaamse oorlogsvrijwilliger tijdens WO 1' – 2010 is 'Maurice Braet' reeds het vierde deel in een specifieke reeks boeken waarbij uitgeverij Lannoo de eerste wereldoorlog aan de hand van persoonlijke geschiedenissen laat herleven. Een boeiend uitgangspunt. Stichter Joris Lannoo, ook frontsoldaat, zou zeker zelf verdwalen in deze boeiende en treffende bladzijden.

Het boek 'Maurice Braet – het leven van een geniesoldaat tijdens WO 1' door Ivan Adriaenssens kost 19,99 euro en is verkrijgbaar in de betere boekhandel.

L. Filliaert

AFSPRAAK IN NIEUWPOORT

'Afspraak in Nieuwpoort', een historisch drama van de Vlaamse stripauteur Ivan Petrus Adriaenssens over een Britse, Belgische en Franse soldaat die elkaar leren kennen aan het front in Nieuwpoort in 1914. Het is de eerste grafic novel voor Lannoo al heeft die uitgeverij niet meteen plannen om zich op die markt te storten.

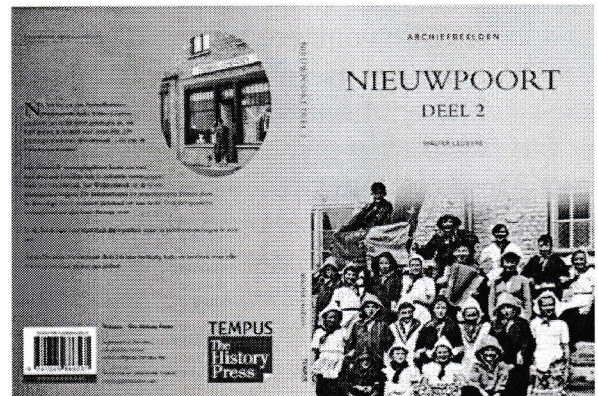
'Afspraak in Nieuwpoort' is gebaseerd op reële feiten en ook de drie hoofdpersonages zijn gebaseerd op bestaande soldaten, alleen zijn hun ont-

moetingen en conversaties geromantiseerd om het levendig te houden.

'Afspraak in Nieuwpoort' verschijnt meteen in drie talen. Naast de Nederlandse krijgt het een Engelse en Franse editie: 'The Nieuport Gathering' en 'Les Retrouvailles de Nieuport'

'Afspraak in Nieuwpoort' 128 pagina's en kost 19,90 euro, te koop bij Toerisme Nieuwpoort en de betere boekenwinkel.

ARCHIEFBEELDEN NIEUWPOORT DEEL II

Na het succes van Archiefbeelden-Nieuwpoort duikt Walter Lelièvre opnieuw het collectieve geheugen in, om naar buiten te komen met meer dan 220 prachtige foto's van Nieuwpoort - én van de Nieuwpoortenaars!

Het bloeiende verenigingsleven komt aan bod, met treffende beelden van de culturele verenigingen zoals het Davidsfonds, het Willemsfonds en de bonte toneelgezelschappen. De heksenstoeten en reuzengroepen komen door de levendige foto's eveneens helemaal tot hun recht. Ook het sportieve Nieuwpoort zet zijn beste beentje voor.

In dit boek staat veel materiaal dat voordien enkel in privéverzamelingen te zien was.

Archiefbeelden-Nieuwpoort deel 2 is een veelzijdig kijk- en leesboek waar elke Nieuwpoortenaar plezier aan beleeft.

Uitgeverij Tempus – The History press

Te koop bij de Standaardboekwinkel te Nieuwpoort -Bad, krantenwinkel Eric Vandromme en dienst Toerisme Nieuwpoort

Colofon

Redactieadres:

Vrienden van het Patrimonium
p/a Kaai 50 – 02/04 – 8620 Nieuwpoort
Verantwoordelijke uitgever G. Demerre
Canadalaan 61 - 8620 Nieuwpoort

